

Müstəqilliyin təntənesi

Müstəqil dövlətə və öz taleyinə sahib olmaq bir xalq üçün mən böyük mənəvi və şirin nemətdir. Amma o da bəllidir ki, azadlığı qazanmaq nə qədər çətindirsə, onu qorumaq bir o qədər mürəkkəbdir. Bu enişli-yoxuşlu yol hər bir toplum üçün tarixi sınağa çevrilir. Azərbaycan xalqı müstəqilliyinə gedən yollar da çox çətinliklərdən keçib, şəhidlər verib. Digər keçmiş sovet respublikalarından fərqli olaraq, Azərbaycan öz müstəqilliyini qan başına bərpa edib.

Tariximizi şərəfləndirən hadisələr

Azərbaycan xalqının müstəqillik mücadiləsində baş verən bir sıra hadisələr tariximizin şərəfli səhifələridir. Bunların arasında Naxçıvan Ali Sovetinin 17 noyabr 1990-ci il tarixli qərarları ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağının Naxçıvan Muxtar Respublikasının bayrağı kimi təsbit olunmasını, muxtar respublikanın adından "sovet" və "sosialist" sözlərinin çıxarılmasını, həmçinin, SSRİ-nin saxlanılması ilə bağlı referendumun Naxçıvanda boykot edilməsini xüsusil qeyd etmək olar. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi liderliyi ilə reallaşan bu tarixi hadisələr o zaman xalqımızın milli müstəqillik mücadiləsini yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəltmiş, bu mübarizəyə qoşulan vətəndaşlarımızı daha da ruhlandırmış, bütövlükdə cəmiyyətimizdə müstəqillik ideyasının daha da güclənməsinə səbəb olmuşdu.

Azərbaycan Ali Sovetinin 1991-ci il avqustun 30-da keçirilən növbədənə karənə sessiyasında "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında" Bəyannamənin qəbul edilməsi də Heydər Əliyevin yeni mərhələyə yüksəltdiyi və uğrunda fədakarlıqla mübarizə apardığı ümummilli siyasi prosesin nəticəsi idi. Bəyannaməyə əsasən, Ali Sovet Azərbaycan xalqının ali dövlət mənafelərini rəhbər tutaraq və onun iradəsini ifadə edərək və digər prinsipləri rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa olunduğunu elan etdi.

1990-ci illərin əvvəllərində Azərbaycana rəhbərlik edənlərin müstəqillik ideyalarından uzaq olması nə qədər təbii görünsə də, özlərini milli azadlıq mücadiləsinin lideri hesab edənlərin də gələcəyə hesablanmış təkmil ideyaları yox idi. Beləliklə, 90-ci illərin əvvəllərində Azərbaycanda müstəqillik uğrunda mübarizə aparılsada, bu prosesin əməli işlərlə, hüquqi aktlarla gücləndirilməsi və nəticəyə nümlülüyü məhz xalqımızın dahi oğlu, görkəmli və təcrübəli siyasetçi Heydər Əliyevin cəsərəti və qətiyyəti sayəsində mümkün olmuşdu.

Azərbaycanın müstəqilliyi Heydər Əliyevin fəaliyyətinin əsas qayəsi idi

Heydər Əliyev həmin dövrə Naxçıvanda fəaliyyət göstərirdi. O dövrün təhlili göstərir ki, müstəqillik mövzusu və bu istiqamətdə gərəkən addımlar Heydər Əliyevin fəaliyyətinin başlıca leymotivi idi. Xüsusən Azərbaycan Ali Sovetinin iclaslarında Heydər Əliyev kommunist partiyası hakimiyyətinin sonunun çatdığını, SSRİ-nin tezliklə dağılacığını və respublikalarda başlanan müstəqillik mübarizələrinin qalib geləcəyini bəyan edirdi, dövlət müstəqilliyinin qaçılmaz proses olduğunu deyirdi.

Ulu Öndərin lideri olduğu prosesin nəticəsi kimi 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan parlamenti də respublikanın adının dəyişməsi və dövlət bayrağı haqqında qərar qəbul etdi. Dövlətin adı dəyişdirilərək "Azərbaycan Respublikası" adlandırıldı, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bayrağı dövlət bayrağı kimi təsdiq olundu.

Azərbaycan Ali Sovetinin 7 mart 1991-ci il tarixli iclasında Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyi ilə bağlı deyib: "Mən yeni ittifaqa nail olmağın və bunun üçün referendum keçirməyin heç bir şərt qoymadan əleyhinəyəm. Bu, bütün seçicilərimin, deputati olduğum Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi deputatlarının yekdil fikridir. Azərbaycanın tam istiqaliyyət, azadlıq, iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməsinin tərəfdarıym. Azərbaycan xalqı artıq bu yola çıxmışdır. O öz tarixini yenidən təhlil edir, yenidən qiyətləndirir, öz milli ənənələrini bərpa edir, milli köklərinə qaydırır. Respublikada aşağıdan, xalq kütlələri tərəfindən başlanmış milli dirçəliş, dövlət dirşəlişi hərəkatı inkişaf edir".

1991-ci il iyulun 19-da kommunist partiyasının sıralarını tərk edən Heydər Əliyev bunuyla bağlı SSRİ Nazirlər Kabinetinin partiya təşkilatına müraciətində bir daha yeni ittifaq müqaviləsinin əleyhinə çıxdığını bəyan etdi: "Mən mərkəz tərəfindən sıranın yeni ittifaq müqaviləsinin əleyhinə çıxmış və çıxıram, hər hansı bir suveren dövlətin tərkibində bir neçə

suveren dövlət və eləcə də bundan irəli gələn azadlıqlar, səlahiyyətlər və funksiyalar ola bilməz. Bütün müttəfiq respublikalara əsl siyasi, iqtisadi azadlıqlara, milli dövlət dirçəlişi üçün müstəqilliyə imkan vermək lazımdır".

O dövrün həqiqətlərindən biri də burdur respublikaya rəhbərlik edənlər vəziyəti düzgün qiymətləndirmək qabiliyyətindən uzaq idilər. Bunu onların 1991-ci ilin 19-21 avqust hadisələrində münasibətdə ortaya qoyduqları mövqə də təsdiq edir. Bu hadisədən sonra əksər müttəfiq respublikalar dövlət müstəqilliyini rəsmən bəyan edərək, müvafiq sənədlər qəbul etsələr də, Azərbaycanın o vaxtkı rəhbərliyi qorxaq mövqə nümayiş etdirirdi. Amma bu hadisədən sonra, 1991-ci il avqustun 26-dan Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində Azərbaycan Kommunist Partiyasının fəaliyyəti dayandırıldı, onun bütün strukturları ləğv edildi. Bu proses bütün respublikaya sırayət etdiyindən A.Mütəllibov iqtidarı xalqın iradəsi qarşısında geri çəkilməli oldu. 1991-ci il avqustun 30-da isə Azərbaycan Ali Soveti "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyini bərpa etmək haqqında" Bəyan-naməni qəbul etdi.

Müstəqilliyimiz əbədi və sarsılmazdır

1991-ci il oktyabrın 18-də isə Azərbaycan Ali Soveti "Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı"ni qəbul etdi. 1991-ci il oktyabrın 19-da Azərbaycan Ali Sovetinin sessiyasına ünvanlaşdıığı müraciətdə bu hadisəni yüksək qiymətləndirən Heydər Əliyev yazdı: "Biz bu gün xoşbəxt ki, nəhayət, Azərbaycan Respublikasının ali hakimiyyət orqanı tərəfindən milli azadlıq niyyətlərimiz həyata keçirilməsi üçün ilk addım atılıbdır".

Tarix sonrakı dövrə Ulu Öndər Heydər Əliyevə həm də xilaskarlıq missiyasını həvələ etdi. 1993-cü ildə xalqımızın istək və arzusu ilə siyasi hakimiyyətə qayıdan Heydər Əliyev hələ kövrək olan müstəqilliyimizin yenidən itirilməsinin qarşısını aldı, onu əbədi, dönməz və sarsılmaz etdi. Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti və müdrik siyasetinin nəticəsi olaraq müstəqilliyimizin təməlləri dəha da möhkəmləndi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə əldə edilən hər uğur, o cümlədən torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi, bütün ərazilərimiz üzərində milli suverenliyimizin təmin olunması həm də Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin təntənəsidir.

*Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"*